

Politikai folytonosság és változás Magyarországon – Nyolc választás adataiból

Bevezetés

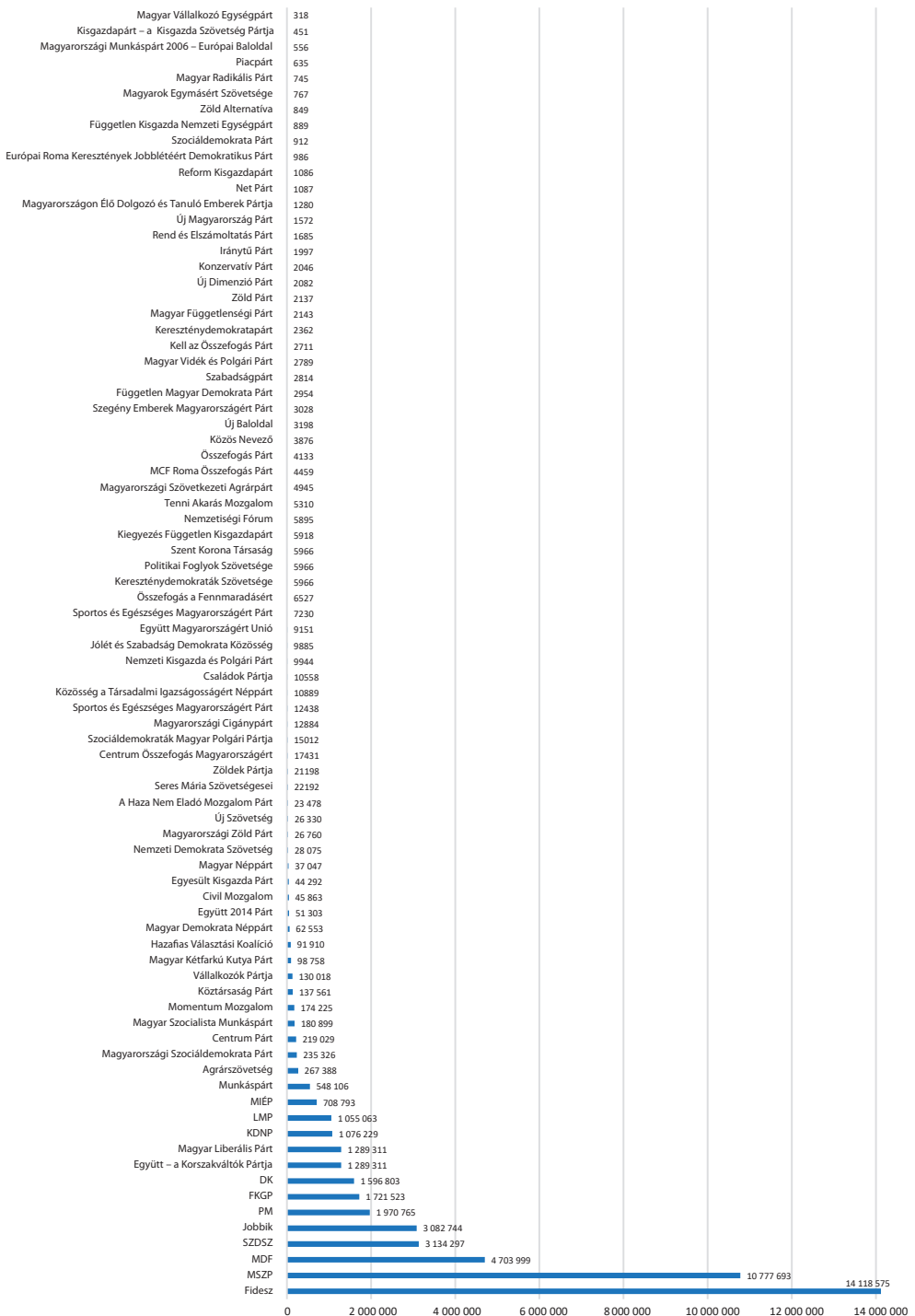
Jelen tanulmányban a rendszerváltás óta eltelt harminc év során megtartott nyolc parlamenti választás eredményeit szeretnénk röviden elemezni – elsősorban a pártlistás adatokra fókuszálva. Írásunk a választási adatok elemzésével foglalkozó korábbi tanulmányokhoz képest abban jelenthet újdonságot,¹ hogy a nyolc választás adatait nem külön-külön, hanem egyben – egyetlen, integrált, névterekkel támogatott adatbázisba rendezve – vizsgáljuk.²

1990 óta nyolc parlamenti választást tartottak, ahol pártlistákra, illetve egyéni képviselőjelöltekre lehetett szavazni. A nyolc választás során 110 pártlistán keresztül 95 párt, illetve 8247 egyéni jelölt közül lehetett választani. Ha összegezzük a nyolc választás során a pártlistákra leadott szavazatokat (*1. ábra*), akkor egyből levonhatunk egy – egyébként triviális – következtetést: a harminc év során a parlamenti versenyben elindult pártoknak és jelölteknek csupán a töredéke ért el számottevő eredményt, jelentősebb politikai befolyást.

Hasonló eloszlást kapnánk akkor is, ha a pártok által támogatott jelöltek szavazatait összegeznénk az adott pártra vonatkozóan. Érdekes tény, hogy a pártpreferenciák – nyolc választás aggregált adatai alapján – hatványeloszlást követnek. A „látható” pártok azok, amelyek valamely időszakban bekerültek a parlamentbe, míg a „láthatatlan” többségnek ez nem sikerült. Mindezek alapján elemzésünk során érdemes a parlamentbe bekerült pártok pártlistás eredményeire fókuszálnunk. Nézzük meg elsőként a parlamenti pártok választási eredményeit (*1. táblázat*)!

¹ Mészáros József – Szakadát István: *Magyarország politikai atlasza*. Budapest, Konrad Adenauer Stiftung, 1995; Mészáros József – Szakadát István: *Magyarország politikai atlasza*. Budapest, Osiris, [1999] 2005; Mészáros József – Szakadát István – Speiser Ferenc – Solymosi Norbert: Political and social statistics geodatabase. In J. Suarez – Béla Markus (szerk.): *Shaping the Future of Geographic Information Science in Europe. Proceedings of 9th AGILE Conference*. Székesfehérvár, University of West Hungary, 2006. 332–338; Mészáros József – Solymosi Norbert – Speiser Ferenc: Spatial Distribution of Political Parties in Hungary, 1990–2006. *Political Geography*, 26. (2007), 7. 804–823.

² Az elemzések, a táblázatok és a grafikonok a valasztas.hu oldalon elérhető parlamenti választási adatok, valamint a KSH által évente kiadott TSTAR-adatok felhasználásával, a BME-n épített, integrált – adatrendszer alapján készültek.

1. ábra: Pártlistákra leadott összes szavazatok száma 1990–2018 között, páronként

Forrás: a választas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

1. táblázat: Pártlistás szavazatok száma, 1990–2018

	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018
KDNP	317 183	379 523	116 055		2 272 979	2 706 292	2 142 142	2 607 990
Fidesz	439 481	379 344	1 263 584	2 306 763				
MDF	1 213 825	633 770	139 915		272 831	136 895		
FKgP	576 256	476 272	617 779	42 338	838		8 040	
MIÉP		85 737	248 814	245 326		1 286		8 623
Jobbik					119 007	855 436	1 017 550	1 090 751
LMP						383 876	268 840	402 347
SZDSZ	1 050 452	1 065 889	353 260	313 084	351 612			
MSZP	534 898	1 781 504	1 446 051	2 361 997	2 336 705	990 428		681 454
DK							1 289 311	307 492

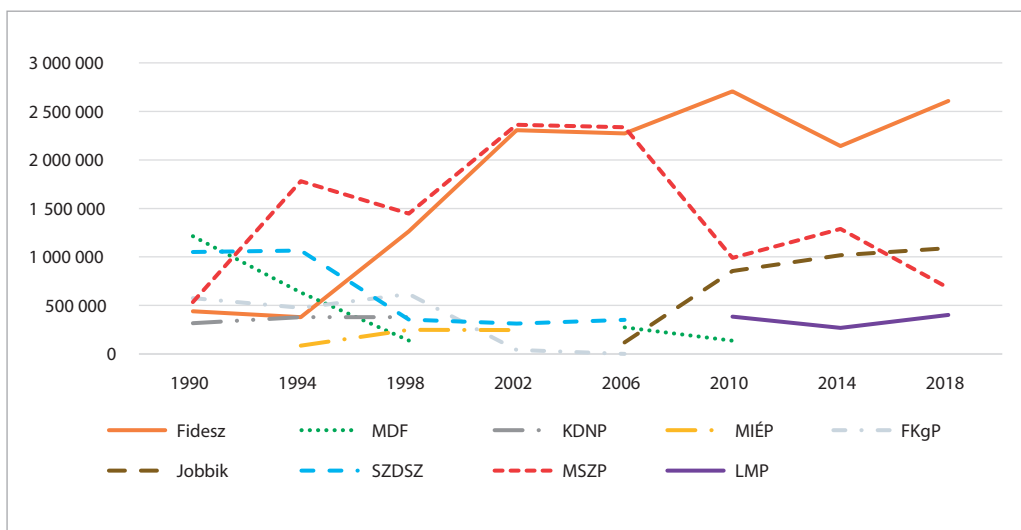
Forrás: a valasztas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

Az adatsor alapján megvizsgálhatjuk, hogy vajon igaz-e az a tézis, miszerint a parlamenti választási rendszer strukturális hatásaként a magyar pártrendszer fokozatosan halad a többpólusú rendszer felől a kétpólusú rendszer irányába. A megalapozottabb válaszhoz jó lenne még pár évet várni (a 2022-es választás feltételezhető kimenetele sok mindent „eldönthet” e téren), de azért néhány tendenciát a már most ismert adatok alapján is észrevehetünk. Az elég egyértelmű, hogy a politikai paletta jobb pólusán a Fidesz (és koalíciós partnere) tartózkodik. Az is látszik, hogy egyfelől voltak pártok, amelyek eltűntek a politikai színtérről (MDF, FKgP, MIÉP, SZDSZ), illetve új pártok is megjelentek (Jobbik, LMP, DK). Ma még megválaszolatlan kérdés, hogy mi van a másik oldalon, van-e (vagy a jövőben lesz-e) másik pólus. Annak érdekében, hogy szemléletesebbé tegyük a folyamatok értékelését, érdemes a táblázatos adatokat grafikonon is megjeleníteni (2. ábra).

Az ábráról leolvasható a Fidesz térnyerése először a jobboldalon 1998–2010 között, majd az egész politikai színtéren belül a 2010-es években. A grafikonon láthatjuk a rendszerváltó pártok eltűnését, illetve az új alakulatok megjelenését is. Az is szembeötlő, ahogy az MSZP „benyomult” a második pólust jelentő pozícióba az 1994-es és az 1998-as választások során, hogy aztán 1998–2010 között két domináns párt létezzen a magyar politikai életben. Azt, hogy a Fidesz sikerrel integrálta a jobboldali szavazókat, és képes volt azokat megtartani, megírtuk korábbi tanulmányainkban.³ A 2010-es

³ Mészáros et al. (2006): i. m.; Mészáros József – Solymosi Norbert: The Territorial Distribution of Hungarian Election Data. *Political Geography*, 26. (2007), 804–823; Mészáros et al. (2007): i. m.

választások utáni változások következményeit azonban ma még nem lehet egyértelműen megállapítani. A centrális erőter 2010-es kialakulásával megszűnt az addig létező, de facto kétpólusú politikai pártstruktúra, a baloldali pólust addig birtokló MSZP helyzete megrendült, és a Fidesz mindkét oldalán megjelentek az új pártok. A 2014-es és a 2018-as választások érdemben nem változtattak a 2010-ben kialakult helyzeten.

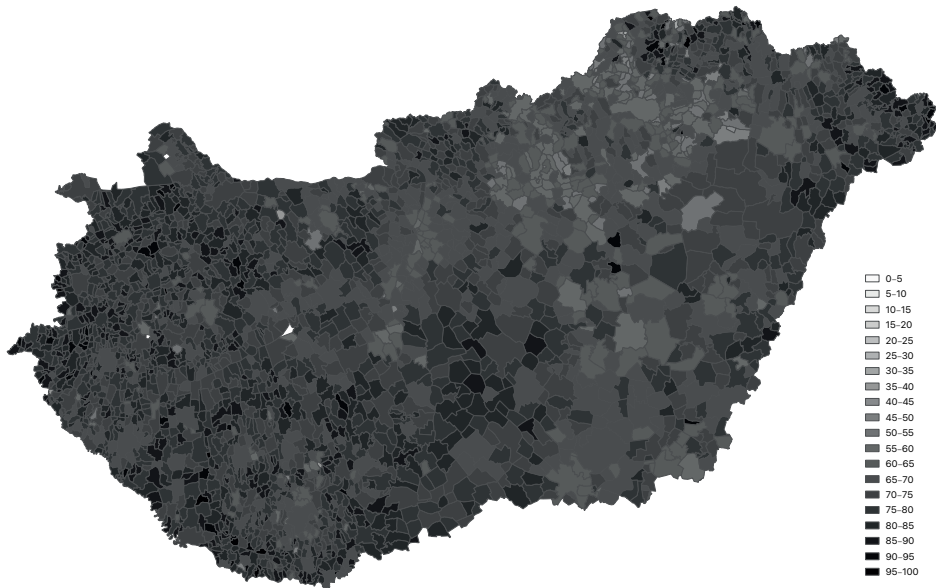
2. ábra: Pártlistás szavazatok száma, 1990–2018

Forrás: a valasztas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

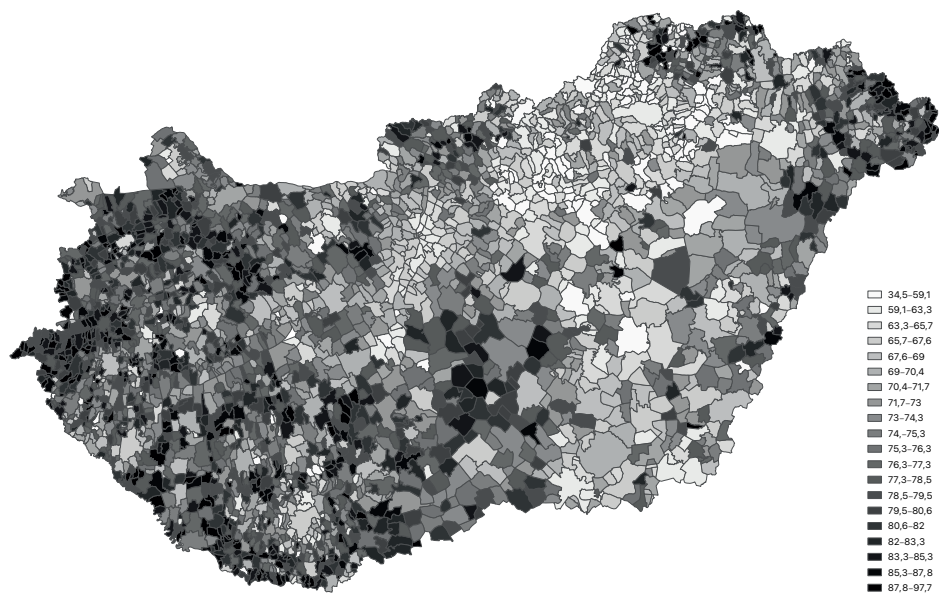
Annak érdekében, hogy röviden értékelhessük, mi történt a 2010-es évek választásai során, érdemes pár adatsort térképen megmutatni. A térképeken a pártlistás eredmények eloszlását mutatjuk meg úgy, hogy a települési szavazatarányokat kétféle skála mentén jelenítjük meg. A bal oldali térképeken fix skálát alkalmazunk, ami annyit jelent, hogy az ilyen térképekre ugyanazon skála mentén rajzoljuk ki a szavazatarányokat. A jobb oldali térképekhez mindig az adott pártlista szavazatarányainak legkisebb és legnagyobb értéke közé generálunk saját skálát, így a különböző – akár a pártok, akár az idő szerint eltérő – térképek skálái különböznek egymástól. A fix skálás térképek az egyes pártlisták, illetve az időben egymást követő választási események összehasonlítására alkalmasak,

a saját skálás térképek a valamely pártlistára valamely időpontban leadott szavazatok regionális különbségeit képesek szemléletesebben mutatni.

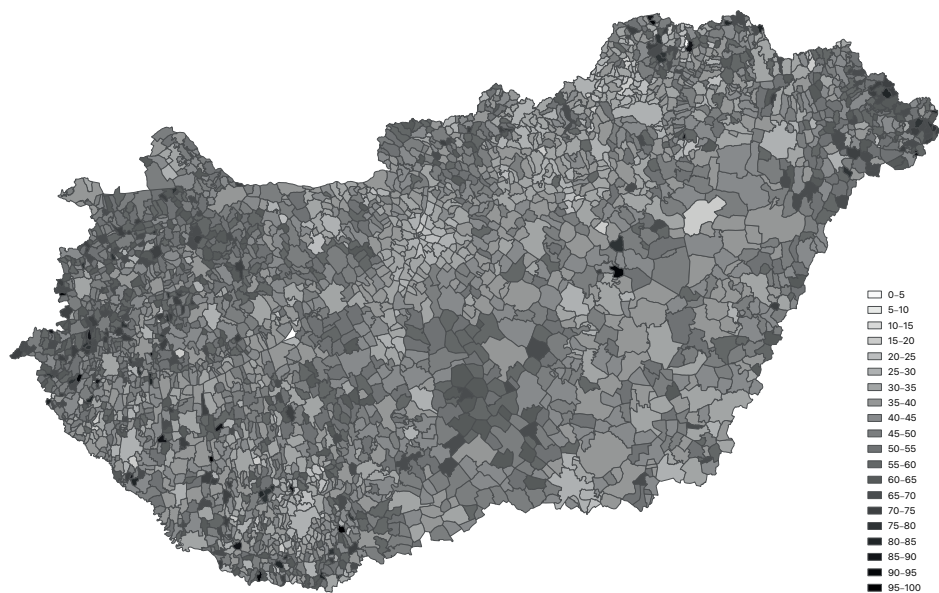
Először nézzük meg a Fidesz–KDNP eredményeit a három választás során. A fix skálájú térképeken – a több pártlistás adathoz képest – látszik az a szavazati fölény, amellyel a Fidesz–KDNP megnyerte ezt a három választást. Ez adta a centrális erőter hivatkozási alapját. Az elemzés számára azonban érdekesebbnek tűnnek a saját skálás térképek, amelyek azt mutatják, hogy a kormánypárt önmagához képest hol szerepelt jobban, illetve rosszabbul ebben az időszakban. Mindhárom választás során jól teljesített a nyugati határvidéken, Nógrád és Borsod-Abaúj-Zemplén északi peremén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár keleti határvonalán, Baranya, Somogy déli részein, valamint a Duna–Tisza köze közepén. Relative rosszabb eredményeket ért viszont el a nagyvárosokban (kiváltképp Budapesten), illetve azok vonzáskörzeteiben, de az is feltűnő, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád és Békés megye kijelöl egy olyan körzetet, ahol a kormánypárt gyengébb eredményeket hoz.

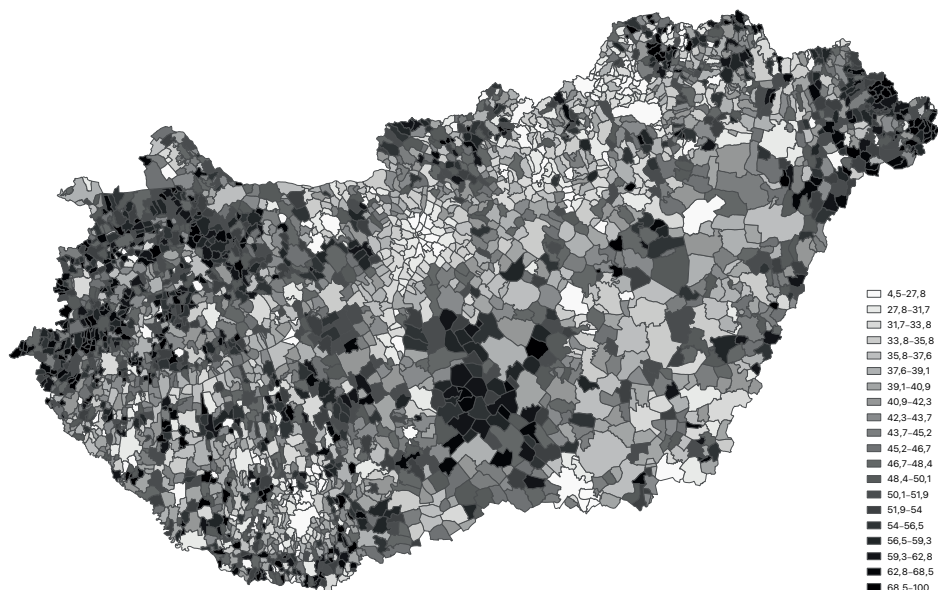
1. térkép: Fidesz–KDNP-pártlista, 2010, fix skála

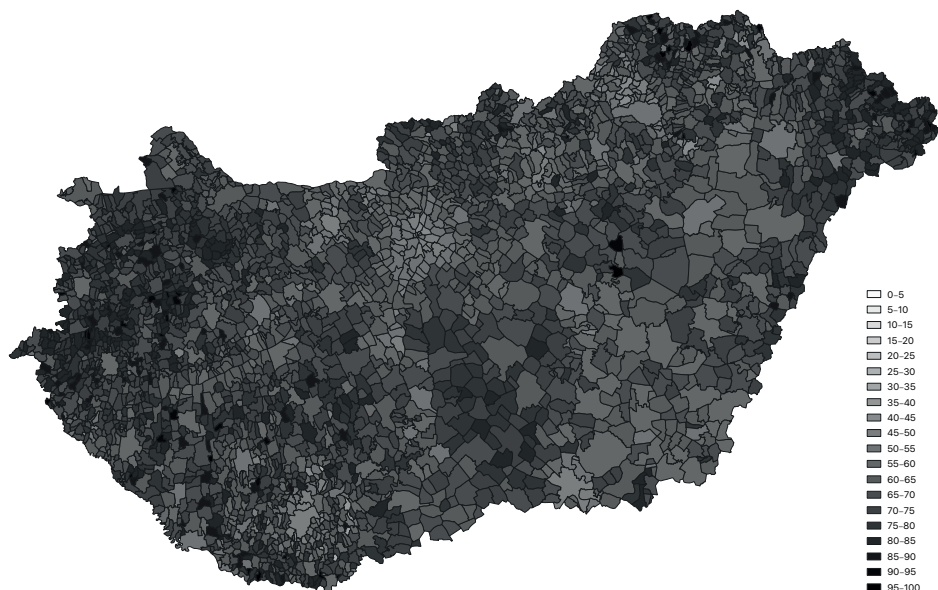
2. térkép: Fidesz–KDNP-pártlista, 2010, saját skála

3. térkép: Fidesz–KDNP-pártlista, 2014, fix skála

4. térkép: Fidesz–KDNP-pártlista, 2014, saját skála

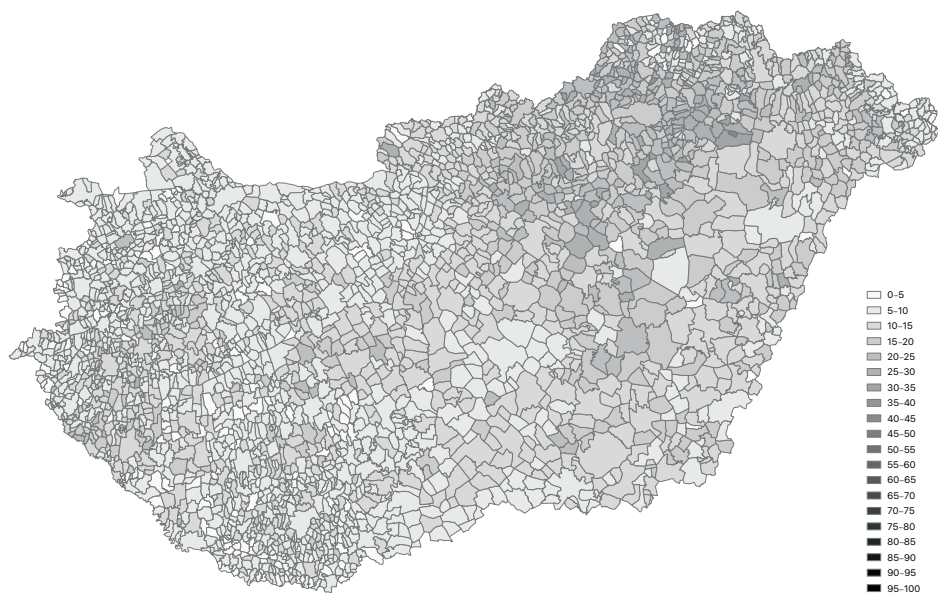
5. térkép: Fidesz–KDNP-pártlista, 2018, fix skála

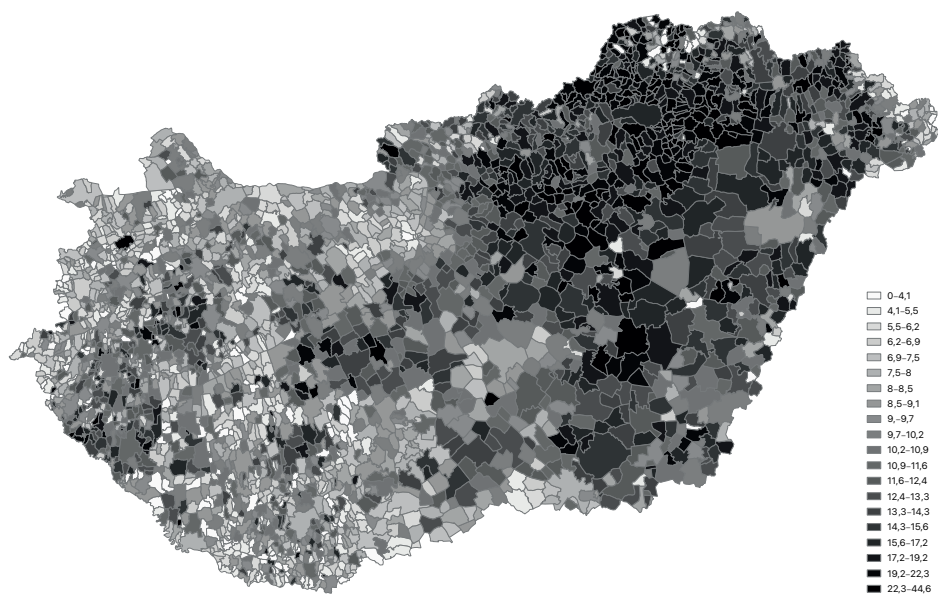
6. térkép: Fidesz–KDNP-pártlista, 2018, saját skála

Forrás: a valasztas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

A Jobbik, ez a centrális erőter jobb pólusán álló politikai alakulat 2010-ben válik országos jelentőségű párttá, de persze a Fidesz–KDNP eredményeitől messze lemaradva. Ezt mutatja a három fix skálás térkép. Többet tudhatunk meg a Jobbik fogadtatásáról, ha a saját skálás térképeket nézzük. 2010-ben látványosan nagy a különbség a keleti, illetve a középső és a nyugati országrészek között, ami 2014-ben enyhülni látszik, de 2018-ra újra jól kivehetővé válik, hogy van egy erősebb Jobbik-szimpatiaúval bíró, Békés, Jász–Nagykun–Szolnok, Heves megye tengely körül „csoportosuló” klaszter. Említésre méltó mozzanat még az is, hogy Budapest és környéke, illetve a Balaton vidéke mennyire elutasítja a Jobbikot 2014-ben, miközben ez az elutasítás sem előtte, sem utána nem ennyire erős, viszont megjelennek más régiók, amelyek „tartózkodóbbakká” válnak 2018-ban (Tolna–Baranya, Duna–Tisza köze déli része, de érdekes az észak-borsodi körzet is).

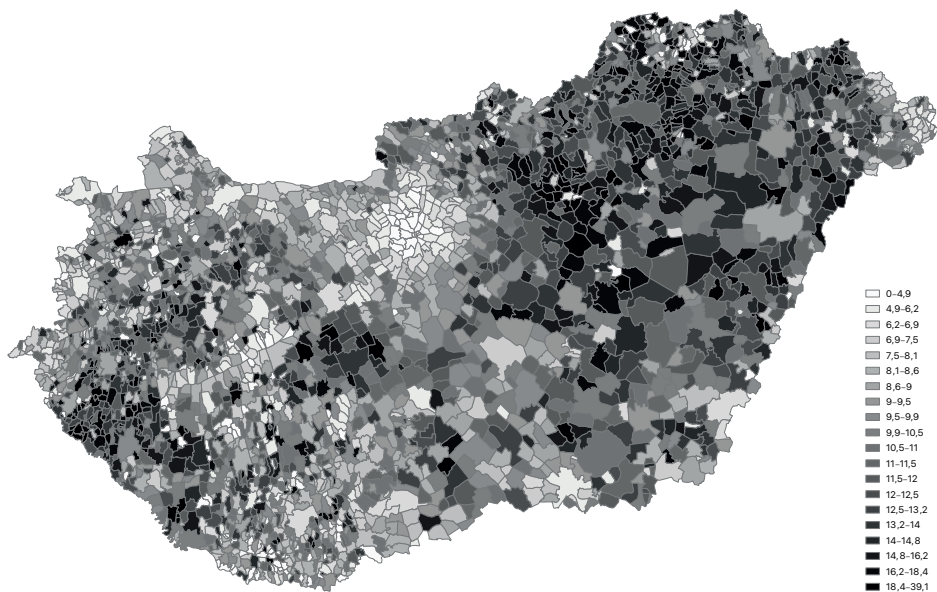
7. térkép: Jobbik-pártlista, 2010, fix skála

8. térkép: Jobbik-pártlista, 2010, saját skála

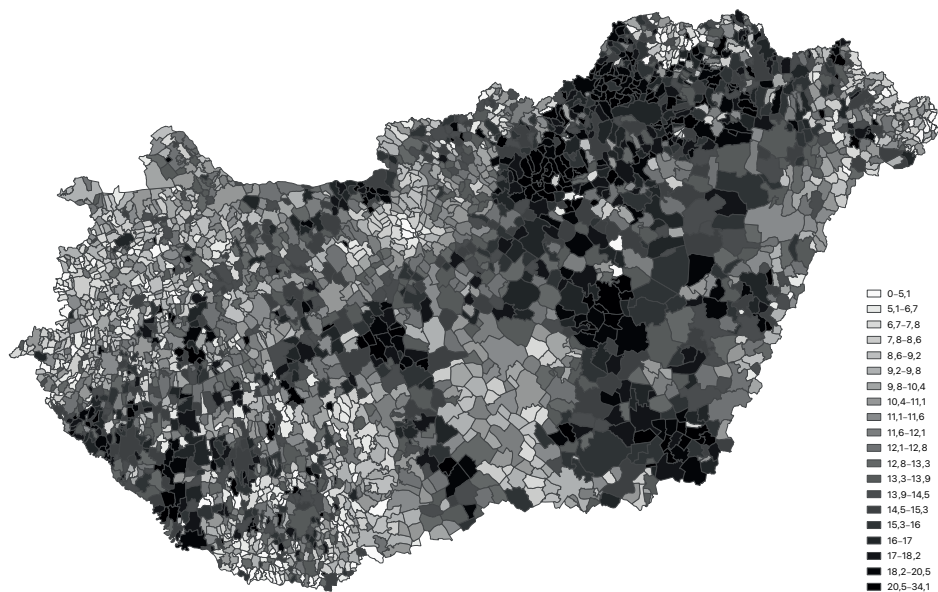
9. térkép: Jobbik-pártlista, 2014, fix skála

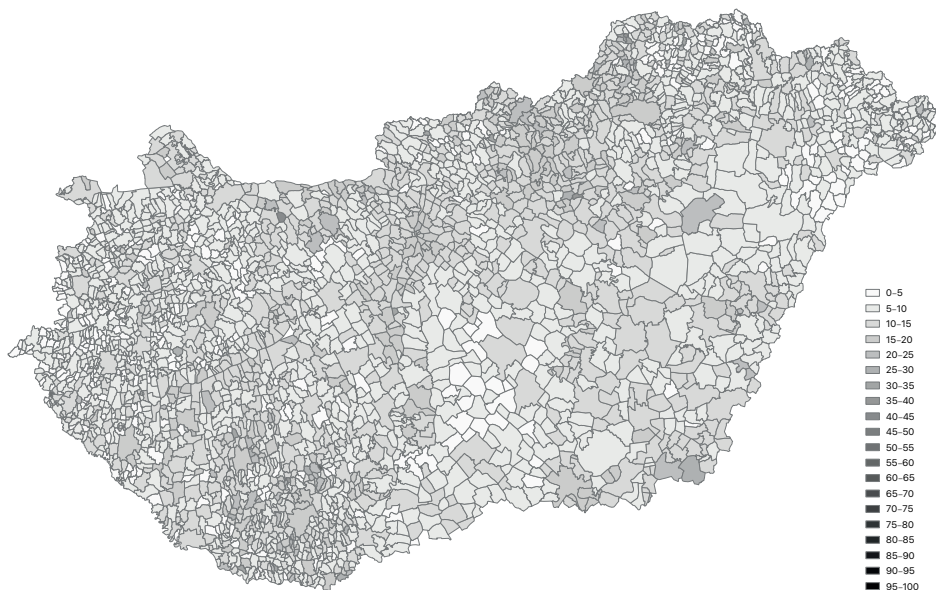
10. térkép: Jobbik-pártlista, 2014, saját skála

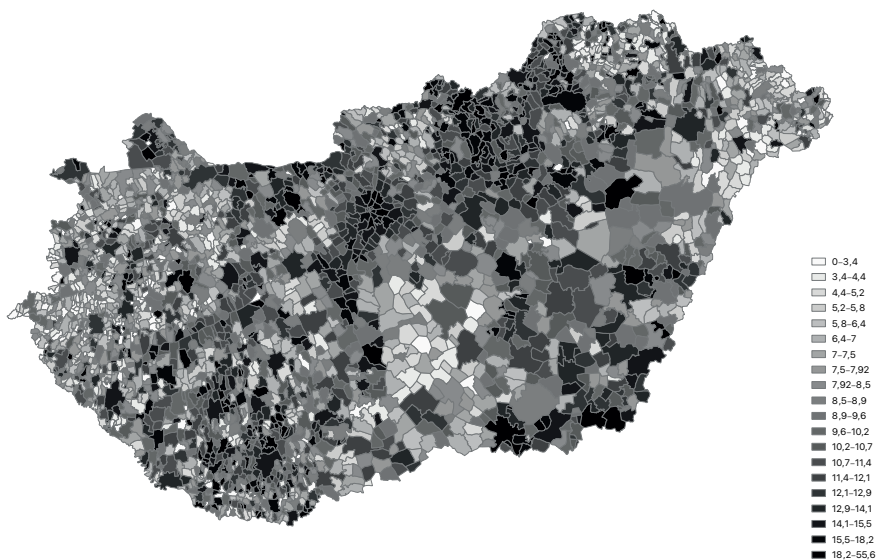
11. térkép: Jobbik-pártlista, 2018, fix skála

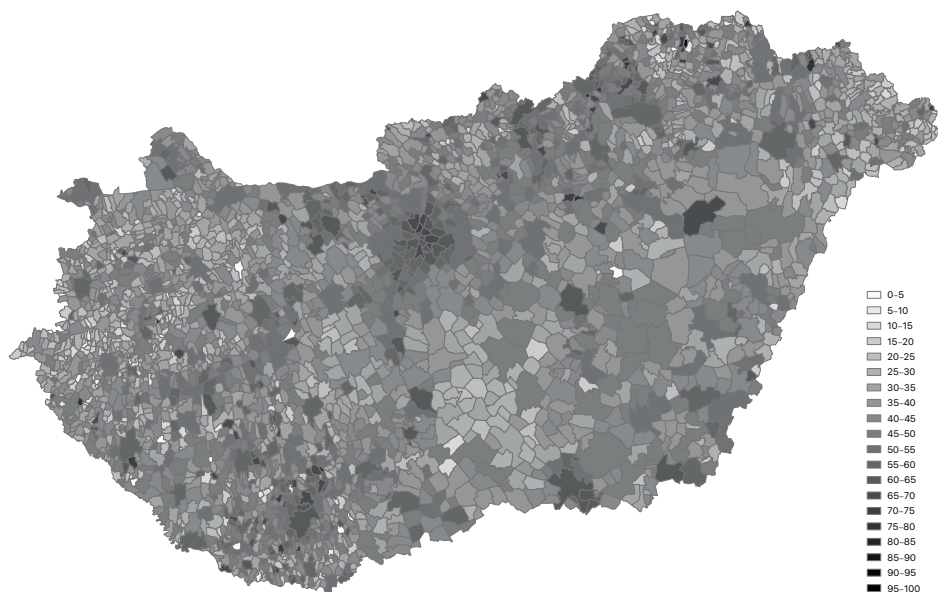
12. térkép: Jobbik-pártlista, 2018, saját skála

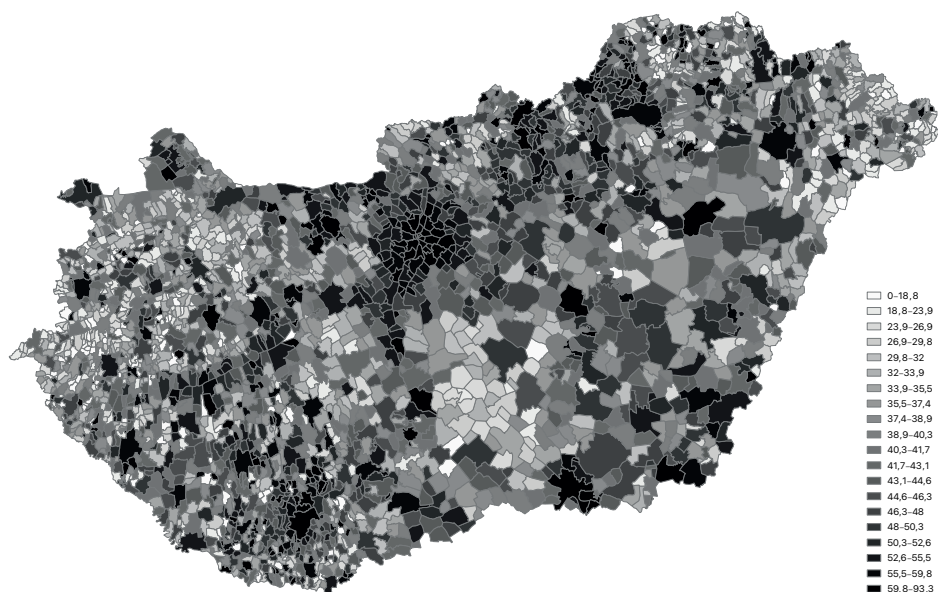
13. térkép: Baloldali blokk pártlista, 2010, fix skála

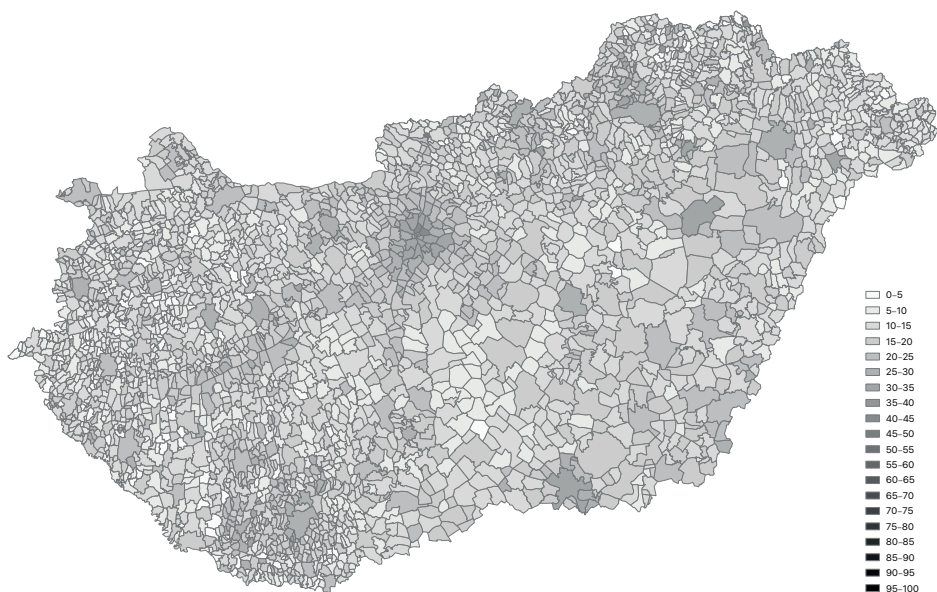
14. térkép: Baloldali blokk pártlista, 2010, saját skála

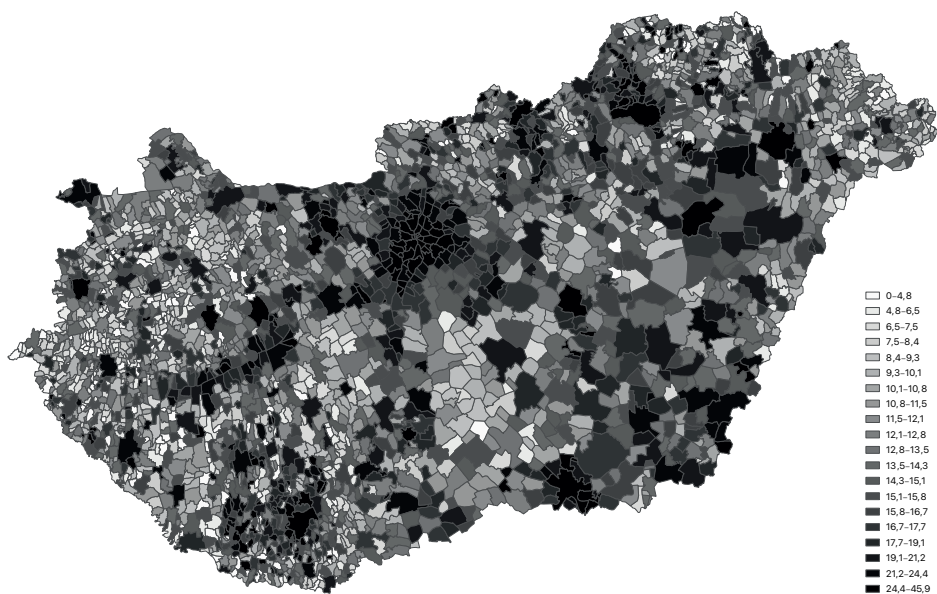
15. térkép: Baloldali blokk pártlista, 2014, fix skála

16. térkép: Baloldali blokk pártlista, 2014, saját skála

17. térkép: Baloldali blokk pártlista, 2018, fix skála

18. térkép: Baloldali blokk pártlista, 2018, saját skála

Forrás: a választas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

A 2010 után kialakult centrális erőter bal pólusán kezdetben csak az MSZP helyezkedett el, de hamar megjelentek további pártok ezen az oldalon, ami az adott választási rendszeren belül megnehezítette a valódi ellensúlyképződés lehetőségét a pártpolitikai szintén. A baloldali térfélen egymással (is) versengő pártok eredményeit együttesen mutató térképeken már a fix skálás rajzolatokban is szemmel kivethető néhány nagyobb város „balos” szimpátiája, amit a saját skálás térképeken már sokkal kontrasztosabban láthatunk (a „baloldali blokk” fiktív eredményei alatt itt az MSZP, a DK, a Párbeszéd, az Együtt 2014 és a Momentum összesített szavazatait számoltuk ki). A nagyvárosi baloldaliság mellett érdemes még kiemelni a Balaton-vidék egyre markánsabbá váló ilyen irányú „elköteleződését”.

Az egyes pártlisták eredményeit értékelve többször utaltunk arra, hogy olykor összefüggések vehetők észre bizonyos településtípusok és egyes pártszimpátiák között. Érdemes ezt a kapcsolatot számszerűen is megvizsgálni. Ennek érdekében településkategóriákat alakítottunk ki a település mérete alapján, és megvizsgáltuk, milyen az e kategóriák viszonya a pártokra adott szavazatok mennyiségéhez. A 2. táblázat mutatja a településkategóriák alapjellemzőit (mennyi az adott kategóriába tartozó települések összlakosság száma, illetve hány település tartozik egy-egy kategóriába az idők során).

2. táblázat: A településkategóriák nagyságrendjei

A kategóriák határai	A kategórián belüli összes			...	A kategórián belüli összes		
	év	lakosság szám	településszám		év	lakosság szám	településszám
–1 000	1990	787 128	1 696	...	2018	762 907	1 797
1 000–2 000	1990	926 829	646		2018	899 157	622
2 000–4 000	1990	1 153 833	418	...	2018	1 081 124	394
4 000–10 000	1990	1 153 858	191	...	2018	1 174 243	197
10 000–20 000	1990	1 136 923	80	...	2018	1 222 235	88
20 000–40 000	1990	1 047 889	37	...	2018	950 089	34
40 000–100 000	1990	919 361	15	...	2018	911 599	15
100 000–400 000	1990	1 210 986	8	...	2018	1 019 116	7
400 000–	1990	2 018 035	1	...	2018	1 752 286	1

Forrás: a valasztas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

A három vizsgált pártalakulat eredményei és a településkategóriák közti kapcsolatokat tüntettük fel a következő táblázatokban (3., 4. és 5. táblázat). A legerősebb és „leglátványosabb” összefüggést a Fidesz–KDNP esetében fedezhetjük fel. Szemben az 1998-as választásokkal, amikor nincs semmilyen összefüggés a vizsgált két dimenzió között, 2002-ben már felbukkan az a mintázat, amely azóta csak erősödik, hogy a Fidesz–

KDNP-pártpreferencia egyre erősebbé válik a település lélekszámának csökkenésével. Az első Fidesz-kormány négy éve alatt alakult ki az a Fidesz-kép, amely tartósan képes fenntartani ezt a preferenciamintázatot.

3. táblázat: A Fidesz–KDNP szavazataránya településnagyság szerint

	0–1 000	1 000– 2 000	2 000– 4 000	5 000– 10 000	10 000– 20 000	20 000– 40 000	40 000– 100 000	100 000– 400 000	400 000–
1990	6,9	7,3	7,4	7,7	8,3	9,5	9,7	8,8	11,5
1994	7,0	7,2	6,8	7,1	7,2	7,2	7,5	8,0	6,2
1998	27,6	27,0	26,7	27,0	28,2	28,2	31,1	32,2	26,5
2002	51,7	47,7	46,1	43,7	42,0	39,5	39,0	40,5	31,6
2006	51,1	47,6	46,4	44,6	42,4	40,1	39,7	40,0	35,1
2010	62,5	58,3	56,5	54,8	53,2	49,9	50,3	50,5	46,3
2014	52,8	49,4	48,6	46,4	44,0	41,5	40,2	39,8	38,5
2018	59,5	56,4	54,0	51,5	47,4	44,6	43,7	42,4	38,1

Forrás: a valasztas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

Ha hosszú idősort szeretnénk vizsgálni ebben a dimenzióban, akkor újra az MSZP adatait kell elővinnünk, hogy mondhassunk valamit a baloldali térfélről is. Az adatok alapján azonban nem tudunk olyan erős állítást tenni, mint a Fidesz esetében. Az 1990-es évekhez képes megfigyelhető ugyan egy kismértékű elmozdulás a 2000-es évekre, amikor is a nagyobb városokban magasabbra nő a baloldali szavazási hajlandóság, de ez az összefüggés se nem olyan erős, se nem olyan tartós, mint amelyet a Fidesz esetében láttunk.

4. táblázat: Az MSZP szavazataránya településnagyság szerint

	0– 1 000	1 000– 2 000	2 000– 4 000	5 000– 10 000	10 000– 20 000	20 000– 40 000	40 000– 100 000	100 000– 400 000	400 000–
1990	9,1	9,4	9,0	9,9	11,4	10,7	12,0	11,0	12,9
1994	28,6	30,7	30,8	31,5	34,0	33,1	35,8	33,8	35,2
1998	29,2	31,0	31,2	31,1	32,4	32,9	33,8	33,7	33,1
2002	35,7	38,9	40,0	41,3	42,4	43,8	43,8	44,1	44,1
2006	38,5	41,3	42,0	43,0	43,6	44,8	44,4	45,1	43,8
2010	14,4	15,1	15,3	16,5	18,1	20,6	21,9	20,8	25,3
2014	17,2	18,9	19,7	21,9	24,7	27,1	29,6	29,3	36,8
2018	7,7	8,6	9,0	10,1	11,2	12,5	13,6	14,8	18,1

Forrás: a valasztas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

A Jobbik esetében még kevesebbet állíthatunk. Csak azt olvashatjuk ki az adatokból, hogy Budapesten sosem tudott komoly sikert elérni a párt, egyébként nem fedezhető fel semmilyen értékelhető kapcsolat a jobbikos szavazók és a településméret között.

5. táblázat: A Jobbik szavazataránya településnagyság szerint

	0– 1 000	1 000– 2 000	2 000– 4 000	5 000– 100 00	10 000– 20 000	20 000– 40 000	40 000– 100 000	100 000– 400 000	400 000–
2006	1,9	2,0	2,1	2,1	2,3	2,3	1,9	1,7	2,9
2010	17,0	19,6	20,2	19,7	18,9	17,7	15,3	15,0	10,8
2014	24,0	25,3	24,8	24,3	22,8	21,9	19,8	20,1	12,1
2018	20,1	21,8	22,3	22,6	22,0	21,7	20,1	19,5	12,9

Forrás: a választas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

Egy alaposabb elemzés során lehetne még keresni (és találni) további fontos és érdekes összefüggéseket a pártpreferenciák és más változók között, de erre itt nincs elég hely.

Ha az adatok elemzésébe a pártlistás adatok mellett bevonjuk az egyéni jelöltekre leadott szavazatokat is, akkor észrevehetünk egy másik fontos jelenséget: a választók egyre inkább politikai pártot, mintsem jelöltet támogatnak. Természetesen mindig vannak (és nyilván lesznek is) olyan esetek, amikor jelentős eltérés volt (lesz) a pártlistára és a párt által támogatott jelöltre adott szavazatok nagyságrendje között (nyilván az érintett választókerületeken belül), de ha megnézzük a pártlistákra, illetve az egyéni jelöltekre adott szavazatok közti szórást az egész időszakra, akkor tehetünk néhány állítást (6. táblázat).

6. táblázat: A pártlistás és pártjelöltszavazatok közötti szórás, 1990–2018

	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018
Fidesz	41,0	29,4	14,5	8,0	6,4	5,8	3,1	3,5
MSZP	21,2	7,9	9,8	7,5	8,7	11,5	4,2	57,3
Munkáspárt	13,6	11,8	12,4	11,9	28,4	33,8	11,3	36,8
MDF	12,9	13,3		8,0	76,6	42,8		
SZDSZ	30,6	13,3	32,6	46,6	99,7			
MIÉP		23,3	15,4	19,6	17,3	98,0		29,8
KDNP	14,3	20,3	26,7		6,4	5,8	3,1	3,5
Jobbik					17,3	7,2	4,4	29,0
FKgP	17,0	11,9	11,8	65,7	127,5		55,0	

Forrás: a választas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

A Fidesz esetében egyértelműen látszik, ahogy választásról választásra csökken a pártlistára és jelöltekre adott szavazatok közti különbség. 1990-ben még nagy a szórás a kétféle adat között, ami érthető, hiszen akkoriban a pártok nagy része és a jelöltek túlnyomó többsége ismeretlen volt a választópolgárok előtt. Az idő múlásával azonban a párt erős brandje „elnyomta” a jelöltek egyéniségét, vagyis ebben az esetben igaz az a tétel, hogy a szavazók elsődlegesen a pártot, nem pedig a jelölteket választották.

Más pártok esetében már nem ennyire tiszta a kép. Az MSZP 2006-ig a Fideszéhez hasonló mintát követett, azonban utána nagyobb szórás is megjelenik, a többi pártnál pedig még nehezebb erős tendenciát felfedezni ezen a téren. Ezt magyarázhatjuk egyfelől a pártok pártrendszeren belül elfoglalt – gyakran változó – helyzetével, különösen az ellenzéki oldalon megfigyelhető, 2018-as helykereséssel, másfelől a pártok belső káderpolitikájával. Ez utóbbihoz érdekes adalék az alábbi adatsor, amely a pártok által állított jelöltek számát mutatja a teljes időszakon belül (7. táblázat).

7. táblázat: A pártok által indított jelöltek száma, 1990–2018

Párt	Jelöltek száma
MDF	711
MSZP	645
KDNP	624
FKgP	610
SZDSZ	570
Fidesz	565
MIÉP	489
Munkáspárt	438
Jobbik	373
LMP	244
DK	142

Forrás: a valasztas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

Az adatokat természetesen annak figyelembevételével kell értékelnünk, hogy nem mindegyik párt szerepelt az összes választáson, de azért még így is jól látható különbségek vannak a pártok káderpolitikájában. A legélesebb ellentét az MDF és a Fidesz stratégiája között figyelhető meg, hiszen az MDF, noha nem is szerepelt valamennyi választáson, mégis a legtöbb képviselőjelöltet „próbálta ki”, szemben a Fidesszel, amely viszont a többiekhez képest jóval kevesebb káderrel vitte végig a harminc évet. Ez annak fényében még különlegesebb, hogy a párt a teljes időszak nagyobbik részében koalíciós partnerrel együtt indult a választáson (az is igaz viszont, hogy az MDF nagyobb számértékéhez hozzájárult az is, hogy az 1998-as választáson a Fidesszel közös pártlistán sok olyan káder szerepelt, aki inkább a Fideszhez és nem az MDF-hez kötődött, míg 1998 előtt, illetve 1998 után az MDF a saját holdudvarában kereste a jelöltjeit).

A jelöltek között vannak olyanok, akik több választáson is indultak, de a többség csak egyszer mérette meg magát (8. táblázat).

8. táblázat: Hány választáson indultak a jelöltek, 1990–2018

Hány választáson volt jelölt	8	7	6	5	4	3	2	1
Jelöltek száma	3	10	40	90	172	399	1041	6492

Forrás: a valasztas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

A három képviselő, aki mind a nyolc választáson jelölt volt, Varga Mihály, Kósa Lajos és Helmezy László. Előbbi kettő mindegyik választáson bekerült a parlamentbe, utóbbi csak egyetlen alkalommal lett képviselő (1998-ban), viszont ő a legtöbbször pártot váltó jelölt a mezőnyben, hiszen volt független, aztán a Fidesz, az MDF, a Centrum, a 2014-es baloldali összefogás, végül a DK jelöltje is az idők során. A hétszeres jelöltek között egyetlen MSZP-s politikus fordul elő, a többi fideszes.

Ha az elmúlt harminc évet egyetlen periódusként értelmezzük, megnézhetjük azt is, hogy a parlamenti képviselők közül kik voltak azok, akik a legtöbb időt töltötték el a parlamentben. Öt olyan politikus van, aki a rendszerváltás utáni első szabad választások óta folyamatosan parlamenti képviselő: Orbán Viktor, Kövér László, Németh Zsolt, Kósa Lajos, illetve Varga Mihály, aki három hónapos „késéssel” került be a parlamentbe 1990-ben (9. táblázat).

9. táblázat: Képviselők parlamenti tagságának időtartama, 1944–2020 között (2020. december 4-éig)

1. Bognár József	44 év 10 hó 23 nap	23. Kósa Lajos	30 év 6 hó 14 nap
2. Pesta László	44 év 8 hó 18 nap	24. Orbán Viktor	30 év 6 hó 14 nap
3. Nyers Rezső	44 év 8 hó 6 nap	25. Kövér László	30 év 6 hó 14 nap
4. Apró Antal	43 év 11 hó 14 nap	26. Németh Zsolt	30 év 6 hó 14 nap
5. Barcs Sándor	42 év 8 hó 15 nap	27. Erdei Ferenc	30 év 5 hó 2 nap
6. Kádár János	42 év 4 hó 24 nap	28. Cservénka Ferencné	30 év 4 hó
7. Nánási László	40 év 10 hó 25 nap	29. Varga Mihály	30 év 3 hó 13 nap
8. Gáspár Sándor	39 év 1 hó 25 nap	30. Sarlós István	30 év 2 hó 16 nap
9. Kállai Gyula	37 év 8 hó 20 nap	31. Németh Károly	29 év 7 hó 23 nap
10. Gosztonyi János	37 év 8 hó	32. Bartha Tibor	29 év 7 hó 23 nap
... ..	...	33. Aczél György	29 év 3 hó 27 nap

Forrás: a valasztas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

Ha a parlamenti tagság összidejét az életkorra vetítve képezzük új mutatót, akkor ennek alapján az öt fideszes politikus már a lista elejére kerül.

10. táblázat: Képviselők parlamenti tagságának időtartama életkoruk arányában, 1990–2020 között (2020. december 4-éig)

1. Varga Mihály	54%
2. Kósa Lajos	53%
3. Németh Zsolt	53%
4. Orbán Viktor	53%
5. Kövér László	50%

Forrás: a valasztas.hu, a KSH TSTAR és a BME integrált, idősoros adatrendszere alapján a szerzők szerkesztése

Ugyan egy politikus súlyát nem a parlamenti képviselői tagság ideje mutatja, de azért jelképes ez a számsor. Ha a politikát nem a pártszavazatok, nem a szervezetek szintjén, hanem a pártpolitikusok, a személyek szintjén szemléljük, akkor is kitűnik, hogy a rendszerváltozás óta eltelt három évtizedre a Fidesz és politikusai voltak a legnagyobb hatással.

Összegzés

Tanulmányunkban az elmúlt harminc év nyolc választásának néhány, megítélésünk szerint fontos elemét szerettük volna bemutatni. Az adatokból nyilvánvaló, hogy az elmúlt időszak domináns politikai erejévé a Fidesz vált, és így természetesen a Fidesz politikusai azok, akik a leghosszabb időn keresztül voltak képesek jelentős befolyást gyakorolni a politikai életre. Duverger első törvénye (az egyfordulós többségi rendszer kétpártrendszer kialakulására hajlamosít) az elmúlt időszakban csak részlegesen érvényesült, azaz a jobboldal kvázi egypárti tömbbe szerveződése megvalósult, míg „baloldalra” a törvény egyelőre nem hatott. Az elkövetkezendő időszak egyik legfontosabb kérdése az lesz, hogy milyen pártrendszer alakul ki hosszabb távon Magyarországon, illetve az egyes politikai tömbök mely választói réteget, mely választói szegmenseket képesek stabilan megszólítani és beágyazódni az adott társadalmi szövetbe.

Felhasznált irodalom

- Mészáros József – Solymosi Norbert: The Territorial Distribution of Hungarian Election Data. *Political Geography*, 26. (2007), 804–823.
- Mészáros József – Solymosi Norbert – Speiser Ferenc: Spatial Distribution of Political Parties in Hungary, 1990–2006. *Political Geography*, 26. (2007), 7. 804–823.
- Mészáros József – Szakadát István: *Magyarország politikai atlasza*. Budapest, Konrad Adenauer Stiftung, 1995.

Mészáros József – Szakadát István: *Magyarország politikai atlasza*. Budapest, Osiris, [1999] 2005.

Mészáros József – Szakadát István – Speiser Ferenc – Solymosi Norbert: Political and social statistics geodatabase. In J. Suarez – Béla Markus (szerk.): *Shaping the Future of Geographic Information Science in Europe. Proceedings of 9th AGILE Conference*. Székesfehérvár, University of West Hungary, 2006. 332–338.

Ajánlott irodalom

Mészáros József – Mérő Csaba – Molnár D. László: Az aggregált adatok felbontásának lehetőségei: (az ökológiai kapcsolat problémája). *Szociológiai Szemle*, 16. (2006), 3. 3–18.

Mészáros József – Szakadát István: Az elmúlt húsz év választásai. In Sándor Péter – Stumpf Anna – Vass László (szerk.): *Magyarország politikai évhuszadkönyve. Kormányzati rendszer a parlamenti demokráciában 1988–2008*. Budapest, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány, CD, 2009.